

nasilnom pokrštavanju. S te strane došla je «fetva» od muftije koja je glasila: «Radi spasa života pređite u pravoslavnu vjeru. A kada vam se pruži mogućnost ponovo se vratite na islam». Uostalom, Deklaracijom kralja Nikole, 5. maja 1913.godine, o proglašenju slobode vjeroispovijesti svi su «oni koji nisu strijeljani, već prešli u pravoslavnu vjeru», vratili se svojoj iskonskoj vjeri. Koliko se zna samo tri «pokrštene» porodice ostale su pri pravoslavnoj vjeri. To, nesumnjivo, samo za sebe govori o odnosu dobrovoljnog i nasilnog.

Objašnjavajući tragična događanja jednog naroda, dr. Memić je posebno ukazao na ono što je prethodilo nasilnom prevođenju muslimanskog stanovništva u pravoslavnu vjeru. Na, uzroke i posljedice same. Začetke tog nasilja možemo pronaći još u istrijebljenju muslimana u plemenskoj zajednici Kuća 1688. godine, istrijebljenju muslimana Herceg-Novog i Risna, 1711., te pokrštavanju muslimana u Gornjem Polimlju 1858.godine. Dakako, nasilnom pokrštavanju u 1913.godini prethodile su pojave: zatvaranje džamija, zabrana vršenja vjerske službe i u vlastitim domovima, zabrana muslimanskog posta, zabrana držanja lehvi (ispisi na arapskom jeziku) na zidu, zabrana davanja muslimanskih imena Sve ove zabrane nisu pronađene u dokumentima ali su zato one sačuvane u svijesti i tradiciji ljudi. Otuda, i ova knjiga koja se, osim u svijesti i tradiciji, treba naći i u našim bibliotekama.

Selman SELHANOVIĆ

MAALOUF NA BOSANSKOM JEZIKU

Amin Maalouf: Balthazaereova putovanja, roman, Tugra, Sarajevo, 2005.

Amin Maalouf je jedan od najpoznatijih, najpriznatijih i najpopularnijih savremenih evropskih, ali i općenito svjetskih pisaca. Takve odrednice stoje uz njegovo ime i na prostorima južnoslavenskih jezika. Posebno je

zanimljivo to što njegove knjige podjednako plijene pažnju i kritike i široke čitalačke publike. Njegovi romani Križarski ratovi viđeni očima Arapa, Lav Afrike i Semarkand doživjeli su više izdanja i u Hrvatskoj i u Srbiji, odakle su dolazili na bh. tržište. Tako je Lav afrički, koji literarno svjedoči o uništavanju velike islamske civilizacije u Endelusu, sadašnjoj Španiji, jedna je od najčitanijih knjiga u Bosni i Hercegovini u posljednjih desetak godina.

Novi Maaloufov roman, objavljen, evo, u prijevodu na bosanski jezik pod naslovom Balthazaereova putovanja, postao je dostupan našoj čitalačkoj publici zahvaljujući reagiranju izdavačke kuće Tugra iz Sarajeva.

Balthazaereova putovanja slijede Maaloufov potvrđeni obrazac pisanja i ne odstupaju iz pobrojanog niza njegovih književnih djela. Ovaj roman je i tematski, gledano na širem planu, veoma srodan. I u Balthazaereovim putovanjima, naime, Amin Maalouf, kršćanin koji piše na francuskom jeziku, nastavlja tretirati tematiku kojom se bavio i u prethodnim svojim velikim romanima. To je islamski svijet viđen očima kršćana, ali prožet razumijevanjem i s takvom pažnjom da većina naših čitalaca misli da je Amin – musliman.

Glavni junak ovoga romana Balthazaere, trgovac starim vrijednim predmetima, zaljubljen je u svoj posao, a posebno u stare knjige. Živi u vremenu koje je tipično za svako vrijeme, otkako je svijeta i vijeka, jer se uvijek nađe neka godina, neki datum i neki događaj koji predstavljaju jasan predznak konačne propasti svijeta. Takvi razlozi su iznađeni i u Balthazaereovom vremenu, pa svijet zahvata psihoza očekivanja skore propasti. I Balthazaere je okružen takvim osobama, mada on takvu mogućnost dugo odbija i ne pristaje sudjelovati u podgrijavanju košmara. Njegov razum će to i dalje odbijati, ali je on, ustvari, i sam postao dio toga meteža. Biva potpuno uvečen u tu halabuku, i nesvjesno, ali i sasvim svjesno, pogotovo zato što će se, sticajem (ne)prilika, baš u njegovim rukama naći knjiga koja jedino može ponuditi rješenje tajne. Ta knjiga, kao što se i pojavila, iznenada je i otišla iz njegovih ruku. Spoznavši to, on se daje u potragu, prvo odbijajući da to zaista čini, ali je već u startu i previše upleten

u to zamršeno kolo. Tako počinju njegova putovanja, nalaženja i gubljenja traga nestale knjige. Avantura traje proputovanjem dobrog dijela Azije, Afrike i Evrope, pri čemu se pred čitaocem odvijaju zanimljivi događaji. Zapravo, više su to zanimljivi doživljaji, prožeti opisima tih krajeva, ljudi, njihovih običaja i svekolikih zbivanja.

Uporedo se odvija Balthazaereova intimna dramu, a njegova ljubav – baš kao i tražena knjiga, koju je nekad držao u rukama – nestaje mu iz zagrljaja.

Knjiga za kojom Balthazaere traga nosi naslov Stoto ime. To se, zapravo, odnosi na veliku tajnu koja je potvrđena islamskim učenjem o postojanju stotog Allahovog imena. Poznato je, naime, devedeset devet Allahovih imena, pravilnije rečeno devedeset devet lijepih Allahovih imena (el-esmau-l-husna), a samo rijetkima se otkriva i skriveno stoto ime. To, inače, predstavlja veliku temu od objave islama sve do danas i njome se mnogi bave, s različitim pobudama i rezultatima, od spekulacija, misticizma i senzacionalizma do velikih rasprava među najvećim alimima.

Nova knjiga Amina Maaloufa je u mnogim zemljama postala bestseller. U Turskoj je doživjela veoma veliki broj izdanja, i to pod baš naslovom Allahovo stoto ime.

Posebno je bitno istaći prijevod ove knjige s francuskog originala na bosanski jezik. Za razliku od dosadašnjih, manje ili više, da tako kažem, publicističkih prijevoda Maaloufovih knjiga, u kojima smo više bili usmjereni samo na praćenje fabule, prevodilac Balthazaereovih putovanja Aida Abadžić-Hodžić približila nam je nijanse Maaloufovoga jezičkog umijeća i njegovo vrhunsko baratanje riječima u sklapanju rečenica i njihovom preplitanju.

Ta komponenta ove knjige je izuzetno bitna, pogotovo u ovome vremenu i za naše prilike u Bosni, kad se i gdje se prevodi sve i svašta, a i čini to ko god stigne i kako stigne, pa smo pri čitanju i vrhunskih književnih djela osuđeni na izrazitu prevodilačku (ne)milost.

Isnam TALJIĆ

ISKRENE PRIČE O MALIM LJUDIMA

Medžida Čehajić-Alagić: Između sna i jave, priče, Grafičar, Bihać, 2003.

Odavno s većim čitalačkim uzbuđenjem nisam pročitao knjigu koja je izvana veoma malo obećavala, kako skromnim grafičkim izgledom, tako i imenom nepoznatog izdavača, pa i mjestom objavljivanja. Doduše, Bihać, bar na prvi pogled, ne bi trebao biti kulturna provincija. Međutim, on je to, zapravo, ostao, a zahvaljujući (i) glamuroznoj postavci svoje razvikane manifestacije Bihačko kulturno ljeto. Otuda ne treba zakasnjelim djelovati ovo reagiranje na ovu knjigu, mada bi kudikamo bilo bolje da su nam prilike takve da se o njoj više čulo i u samome Bihaću, pa bi se dobar glas, zar, i ranije raširio.

Bilješka na kraju knjige osvjedočuje da je njezina autorica rođena 1940. godine u Bihaću te da je, 1964. godine, završila Medicinski fakultet u Sarajevu. Biografska konstatacija da je, u vrijeme agresije na Bosnu i Hercegovinu, uz sudjelovanje u radu humanitarnih organizacija, bila angažirana u struci i počela objavljivati priče u bihaćkim ratnim novinama Ljiljan, potvrđuje autentičnost ovih priča, odnosno njihovo moguće prepisivanje iz života.

Od ukupno 21 kratke priče, samo jedna se ne odvija u ljekarskoj sobi. U svima ostalima doktorica/autorica počinje od toga kako su se vrata otvorila i kako je u njezinu ordinaciju ušao pacijent. Tu je i neizbježna okrugla stoličica na šaraf, na koju će pacijent sjesti. Potom – potekne priča.

Iako junaci ovih priča dolaze ljekaru (ljekarki) opće medicinske prakse (a ne psihijatru) i imaju sasvim konkretne zdravstvene probleme, svi oni, nakon što prekorače prag ordinacije i prije nego što budu pregledani i dobiju konkretan lijek, otvaraju i svoju dušu, što, opet, djeluje kao svojevrstan lijek. Tako se pred čitaocem počnu odvijati životne priče o velikim patnjama malih ljudi u krajnje teškom vremenu 1992.-1995. godine. To su priče koje su dirljive,